

מסורת הש"ס

(א) וּבְכִירוּתוֹ אֵחָא לִיקָא, (ב) גִּיטִין עו. מִיר כִּדִּי, קדושין כג: (ג) לַעִיל ע. ע"ש, (ד) אֶקְדוּשִׁין כג: מִיר שס: (ה) וְלַעִיל לֹא וְשִׁינְי, (ו) מוֹסְפִי פִיזִיד, (ז) לִקְמֶן קוּי. ע"ש, (ח) מוֹסַפְתָּא (ט) לַעִיל מַהִי, דנעטיס פֿרַק וי, (ט) לִקְמֶן פּוּ: מַה יֵּד. נעטיס פִּיזִי מ"ג, (י) מוֹסַפְתָּא שֵׁס ע"ש, (י) וְלַעִיל מַהִי, (י) שֵׁס, (י) שֵׁס, (י) נִסְפִי בִּסְעוּלֶתָן יב יב, (י) בַּמִּדְבָּר יב, (י) ע"צ, (י) וְדַבְרִים כֹּחַ, (י) ע"צ, (ק) וְלִי אֶלְטוֹר, (י) וַעֲפִיעַ מוֹס' קִדּוּשִׁין כג: ד"ה ורי אַלְעוּר ורי,

תורה אור השלם

- וְאָמְרוּ אֶל זֶקֶנִי עֵירוֹ בִּנְנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵה אֵינְנוּ שְׂמַע בְּקִלְטוֹ וּזְלִל וְסָבֵא: דברים כא כ
- אֵל תְּהִי בִּשְׂרָא יוֹן בְּזֻלָּה בְּשִׁר קְלֹמ: משלי כג כ
- בִּי סָבֵא וְזֻלָּל יִתְרֵשׁ וּקְרָעִים תִּלְבִּישׁ נִמְרוֹה: משלי כג כא
- וְאֵת כָּל שְׁלָלָה תִּקְבֹּץ אֶל תוֹךְ רַחֲבָה וְשִׁרְפָתָהּ בָּאֵשׁ אֶת הַדְּמִי וְאֵת כָּל שְׁלָלָה כִּלְיִל לִיךְ אֶלְהִיךְ וְהִיָּתָה חֵל עוֹלָם לֹא תִקְבַּנָה עוֹד: דברים יג יז
- לֹא תַעֲשֶׂון בֶּן לִיךְ אֶלְהִיכֶם: דברים יב יד
- וְרָאָה אֶת הַנֶּגֶעַ וְהָאֵל וְהָנֶגַע וְהָאֵל בְּקִירוֹת הַבַּיִת שִׁקְעוּרֹתָי וְיִרְקַרְקַת או אֲדַמְדָּמֹת וּמִרְאִיָּתָן שְׁפֹל מִן הַקִּיר: ויקרא יד לו
- וְתַפְשׂוּ בוֹ אֲבִיו וְאָמְרוּ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל זֶקֶנִי עֵירוֹ וְאָל שַׁעַר מִקְדָּשׁ: דברים כא יט

גליון הש"ס

גב' כמאן בריי. עיי מ"י יומא קכ ע"א ד"ה שני: שם וישיבתו על קברו. עיי ש"ע י"ד רמ"י סקד:

הגהות הב"ח

(א) גב' כמאן כרי יהודה. כ"ב משום דס"ל לדרישין [להיות שנים בקולן] א"כ בע"כ או שיש לה קול כלום ואיש יש לו קול כלשהו דהיי' לָרִיךְ להיות אִביו ואמו שנים וא"כ או הוא סרים או אינליות היא ונקול הוא מן הסתמים וא"כ א"א להיות בן סורר ומורה: (ב) רש"י ד"ה חורבנא ורי' מלרע מצורעת מתרגומין: (ג) תוב' ד"ה על מנת ורי' המוכנת לאביו ולאמו או מני:

בן סורר ומורה

חייב. משום ויין ושכר אל תשת וגו' ויִקְרָא ין. ובכהן עסקינן: **כי סוּבָא וּזוּלָּל יוֹרֵשׁ**. בשר קרא קמא כתיב להכי אִמְיֵיהּ להכא: **יורש**. סופו להיות עני ומצוקס למודו ואינו מורא: **וקרעים תלביש נומה**. נומה שאדם מתגרה צה תלביש קרעים כלומר סוף כל בעל הנאות לבל ל ידי עניות: **נעשה לו קרעים**. משכח למודו ואינו מזכר אלא בסירוטין: **בתנ"י** משל אחרים ואכל ברשות אחרים. ואפילו לא אכלן ברשות בעלים עֲלָמָן וטעמא מפרש בגמרא: **גב' צעים**. מתפחד מאביו שלא יצין הלכך לא ממשיך: **עד שיגנוב משל אביו**. דשכיח ליה לגנוב תמיד ואכל ברשות אחרים דלא צעית שלא יראהו אביו ובכי האו גוונא ממשין: **עד שיקח בשר בווּל**. אכל אס גנב בשר ויין עֲלָמָן לא: **מודמי סעודה המוכנת**. שהיו מעות מוכנים לקנות מהם סעודה לאביו ולאמו דכיון דלכך מודמנו משל אמו קרינן בזה דלאידי נמי שייכא בהם מדינא דבעלה חייב במזונותיה: **על מנת שאין לצעליך רשות בזה**. דאי לא אמר לה הכי זכה בהן בעל דלא עדיף ממלאכתה: **אי נימא חייבי דריסות**. שהיתה אמו על אביו בכרת כגון אחותו דלאו צת קדושין: **סוף סוף אביו ואמו יינהו**. דהא בקרא לא כתוב אישות בללמו אלל אביו: **בשום לאביו**. בקול ומראה וקומה וטעמא מפרש לקמן: **צקולנו**. חד קול משמע מדלא כתוב צקולותינו או צקולינו ביו"ד: **ואפילו מזוזה אחת**. וכל שכן אחד מן המומשין או ספר מכל הנציאים שאזכרת השם כתובה שם ולא קרינא ציה אמת כל שללה ושרפת: **לא סעשון בן לה' אלהיכם**. בשר ואזדעתס אמת שמש כתיב: גריס שמי אבנים דכתיבי (ויקרא יד) ותללו את האבנים תרמי משמע וצבל אחת שיעור נגע: **צקן זוית**. וזאת שמי אבנים יהיו צקן זוית אחד בכותל זה ואחד בכותל זה והנגע שמוך בשמיהן ארכו צ' גריסין ורחבו כגריס שיהא צכל אבן כגריס על גריס: **מאי טעמא דר"א**. דצעי קרן זוית: **כספי קיר**. ומלאימן שפל מן הקיר (שם): **חורבנא סגירא**. חורבה מלורע. (י) מתרגמינן סגירתא שנותן משס צית המנוגע: **מליינין אוסו**. שלא יאהילו עליו דאבן מנוגעת מנומא בזהל דמלרע הוקש למת' אל נא תהי כמתס: **בתנ"י גידס**. ידו קטועה: **בגנו** זה. משמע שרואים אותו: **חרשין**. אינן יודעין אס קבל דכריהס אס ללא שאס אמר להס איני מקבל אינן שומעין לו ואע"פ שרואין שאין מקיים מצותן מיהו איננו שומע בקולנו כתיב ואיכל להפוכי בזכותי ולמדנש דבשעת הקול קאמרי דלא שמע דהאי קרא יתירא הוא כוליה כדלמר בגמ' (ט) **מסרין צו**. ללא משום התרעה גמורה כשאר עצירות שאין לוקין אלא בהתראה דהא התראה עדים צעי ועוד זו ספק התראה הוא אס עובר הוא אס ללא שלא מיד צפניהס הוא עובר אלא צסתר ולאחר זמן הוא עושה אלא מוכיחין אותו דבעינן ויסרו אותו (י) שלא ירגיל ואס לא שמע מלקין אותו צצ"ד ויליף לה' מויסרו אותו: **גב' שמעת מינה צעינן קרא כדכתיב**. וסייעמא דשמואל צפ' נגמר הדין (לעיל מה:): כוליה

שנאמר בגנו זה זהו שלקה בפניכם: **גב' שמעת מינה** (י) בעינן קרא כדכתיב שאני הכא דכוליה

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עא.

היות משום ויין ושכר אל תשת וגו' ויִקְרָא ין. ובכהן עסקינן: **כי סוּבָא וּזוּלָּל יוֹרֵשׁ**. בשר קרא קמא כתיב להכי אִמְיֵיהּ להכא: **יורש**. סופו להיות עני ומצוקס למודו ואינו מורא: **וקרעים תלביש נומה**. נומה שאדם מתגרה צה תלביש קרעים כלומר סוף כל בעל הנאות לבל ל ידי עניות: **נעשה לו קרעים**. משכח למודו ואינו מזכר אלא בסירוטין: **בתנ"י** משל אחרים ואכל ברשות אחרים. ואפילו לא אכלן ברשות בעלים עֲלָמָן וטעמא מפרש בגמרא: **גב' צעים**. מתפחד מאביו שלא יצין הלכך לא ממשיך: **עד שיגנוב משל אביו**. דשכיח ליה לגנוב תמיד ואכל ברשות אחרים דלא צעית שלא יראהו אביו ובכי האו גוונא ממשין: **עד שיקח בשר בווּל**. אכל אס גנב בשר ויין עֲלָמָן לא: **מודמי סעודה המוכנת**. שהיו מעות מוכנים לקנות מהם סעודה לאביו ולאמו דכיון דלכך מודמנו משל אמו קרינן בזה דלאידי נמי שייכא בהם מדינא דבעלה חייב במזונותיה: **על מנת שאין לצעליך רשות בזה**. דאי לא אמר לה הכי זכה בהן בעל דלא עדיף ממלאכתה: **אי נימא חייבי דריסות**. שהיתה אמו על אביו בכרת כגון אחותו דלאו צת קדושין: **סוף סוף אביו ואמו יינהו**. דהא בקרא לא כתוב אישות בללמו אלל אביו: **בשום לאביו**. בקול ומראה וקומה וטעמא מפרש לקמן: **צקולנו**. חד קול משמע מדלא כתוב צקולותינו או צקולינו ביו"ד: **ואפילו מזוזה אחת**. וכל שכן אחד מן המומשין או ספר מכל הנציאים שאזכרת השם כתובה שם ולא קרינא ציה אמת כל שללה ושרפת: **לא סעשון בן לה' אלהיכם**. בשר ואזדעתס אמת שמש כתיב: גריס שמי אבנים דכתיבי (ויקרא יד) ותללו את האבנים תרמי משמע וצבל אחת שיעור נגע: **צקן זוית**. וזאת שמי אבנים יהיו צקן זוית אחד בכותל זה ואחד בכותל זה והנגע שמוך בשמיהן ארכו צ' גריסין ורחבו כגריס שיהא צכל אבן כגריס על גריס: **מאי טעמא דר"א**. דצעי קרן זוית: **כספי קיר**. ומלאימן שפל מן הקיר (שם): **חורבנא סגירא**. חורבה מלורע. (י) מתרגמינן סגירתא שנותן משס צית המנוגע: **מליינין אוסו**. שלא יאהילו עליו דאבן מנוגעת מנומא בזהל דמלרע הוקש למת' אל נא תהי כמתס: **בתנ"י גידס**. ידו קטועה: **בגנו** זה. משמע שרואים אותו: **חרשין**. אינן יודעין אס קבל דכריהס אס ללא שאס אמר להס איני מקבל אינן שומעין לו ואע"פ שרואין שאין מקיים מצותן מיהו איננו שומע בקולנו כתיב ואיכל להפוכי בזכותי ולמדנש דבשעת הקול קאמרי דלא שמע דהאי קרא יתירא הוא כוליה כדלמר בגמ' (ט) **מסרין צו**. ללא משום התרעה גמורה כשאר עצירות שאין לוקין אלא בהתראה דהא התראה עדים צעי ועוד זו ספק התראה הוא אס עובר הוא אס ללא שלא מיד צפניהס הוא עובר אלא צסתר ולאחר זמן הוא עושה אלא מוכיחין אותו דבעינן ויסרו אותו (י) שלא ירגיל ואס לא שמע מלקין אותו צצ"ד ויליף לה' מויסרו אותו: **גב' שמעת מינה צעינן קרא כדכתיב**. וסייעמא דשמואל צפ' נגמר הדין (לעיל מה:): כוליה

ע"י מנת שאין צבעליך בו. סוגיא זו כרז ששת דפ"ק דקדושין (דף כג.) דלמר לרצנן אהני ליה תנאיה אכל ר' ין (אליעזר) סבירא ליה דאפילו כי האי גוונא אין קנין לעצד בלא רצו ואין קנין לאשה בלא בעלה ומ"מ מתניתין לא תקשה דהוה משני דמי סעודה המוכנת (א) בלאמו אי נמי רצי אלעזר הוה מוקי לה בשנתן לה בעלה דהא ר"א הוא דלמר בחזקת הבתים (ב) דף קז גא. (ושם) אחד זה אחד זה קתה ואין הצעל אוכל פירות: (י) בן

ברשות אחרים משל אחרים ואכל ברשות אביו אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: **גב' גנב משל אביו ואכל ברשות אביו** אע"ג דשכיח ליה בעית משל אחרים ואכל ברשות אחרים אע"ג דלא בעית לא שכיח ליה וכל שכן משל אחרים ואכל ברשות אביו דלא שכיח ליה ובעית עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים דשכיח ליה ולא בעית: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגנוב משל אביו ומשל אמו: אמו מנא לה (י)מה שקנתה אשה קנה בעלה אמר רבי יוסי בר' חנינא מסעודה המוכנת לאביו ולאמו (י)והאמר רבי חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקנה בשר בווּל ויאכל יין בווּל וישתה אלא אימא מדמי סעודה המוכנת לאביו ולאמו איבעית אימא (י)דאקני לה אחר ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן: **בתנ"י** יהיה אביו רוצה ואמו אינה רוצה אביו אינו רוצה ואמו רוצה אביו אינו רוצה וישוה שניהם רוצין רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו ראויה לאביו אינו נעשה בן סורר ומורה: **גב' מאי אינה ראויה** אילימא חייבי כריתות וחייבי מיתות ב"ד סוף סוף אבובה אבובה נינהו ואמיה אמיה נינהו אלא בשוה לאביו קאמר תניא גמי הכי רבי יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה בן סורר ומורה מאי טעמא דאמר קרא איננו שומע בקולנו מדקול בעינן שוין מראה וקומה גמי בעינן שוין כמאן אזלא הא דתניא בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב (י)דרוש וקבל שכר (כמאן (י) כרבי יהודה איבעית אימא ר' שמעון היא דתניא אמר רבי שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו אלא לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר אמר ר' יונתן אני ראיתיו (י)וישבתי על קברו כמאן אזלא הא דתניא (י)עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר כמאן כר' אליעזר דתניא (י) רבי אליעזר אומר כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת אינה נעשית עיר הנדחת מאי טעמא אמר קרא (י)ואת כל שללה תקבוצין אל תוך רחבה ושרפת באש וכיון דאי איכא מזוזה לא אפשר דכתיב (י)לא תעשון בן לה' אלהיכם אמר רבי יונתן אני ראיתיה וישבתי על תילה כמאן אזלא הא דתניא (י)בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר כמאן כר' אלעזר בר' שמעון דתנן (י) ר' אלעזר ברבי שמעון אומר (י)לעולם אין הבית טמא עד שיראה כשתי גריסין על שתי אבנים בשתי כתלים בקרן זוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס מאי טעמא דר' אלעזר ברבי שמעון כתיב (י)קיר וכתוב (י)קירות איזהו קיר שהוא כקירות הוי אומר זה קרן זוית תניא (י)אמר רבי אליעזר בר' צדוק מקום היה בתחום עזה והיו קורין אותו חורבתא סגירתא אמר רבי שמעון איש כפר עכו פעם אחת הלכתי לגליל וראיתי מקום שמציינין אותו ואמרו אבנים מנוגעות פינו לשם: **בתנ"י** (י)היה אחד מהם גידם או חוגר או אלם או סומא או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר (י)ותפשו בו אביו ואמו (י)ולא גרמין והוציאו אותו ולא חגרין ואמרו ולא אלמין בגנו זה ולא סומין איננו שומע בקולנו ולא חרשין (י)מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו חזר וקלקל גרון בעשרים ושלשה (י)ואינו נסקל עד שיהו שם שלשה הראשונים

הכא דכוליה

<div></div>	<div>עין משפט<div>גר מצוה</div></div>
<p>בבא מיי' פ"ד מהל' ת"ת הלכה ט סמוג עשין יב טוש"ע י"ד סי' רמו סעיף טז:</p>	
<p>בבב מיי' פ"ו מהל' ממרי' הלכה ב':</p> <p>בבג ג מיי' פ"ג מהל' זביה ומתנה הלכה יב סמוג עשין פ"ב טוש"ע אה"ע סי' פה סעיף יא וטוש"ע י"ד סי' רכבז:</p>	
<p>בבד ד מיי' פ"ו מהל' ממריס הלכה י':</p> <p>בבה ה מיי' פ"יד מהל' נרעת הלכה ז':</p> <p>בבז ו מיי' פ"ו מהל' ממריס הלכה י':</p> <p>בבזז ח מיי' שס הלכה ז':</p>	
<p></p>	

מוסף רש"י

חייב. מלקות. כר' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לו כריתות (יג): דלמר התם על שאר משכרין בזהרהר דלא תשת (בבורות מה:). דלא תעשון בן לה' אלהיכם. דמתי ואזדעתס אמת שמש מן המקום ההוא וגו' וסמין ליה לא תעשון בן לה' אלהיכם. דנמנוהו הואל וכמי צה אזכרת אי אפשר לשריפה משום קרא דלא תעשון בן. ואטן בעינן שללה וליכא. דהאי שלל שמים הוא (לקטון קיג:). בשתי גריסין. שיעור הנגע כגריס על גריס, וכמי אמת האבנים אשר בהן הנגע. שהא הנגע על שמי אבנים. על כל אחד ואחד שיעור נגע. בשתי כתלים וביקרין זריות. כגון מקטע דרמות מרחית (לקטון טז:). ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס. שהא צקיר הדיומי גריס וכן צקיר המרחמי והנגע כולו ממוצר כחמד (שם) דכשאוט מוטל ארכו על צ' אבנים. נמלא בכל אבן גריס על גריס כשיעור נגע. ושמי אבנים בעינן. דכמי ותללו אמת אחד מהם. אביו או אמו על סורר ומורה (לעיר מה:). ולא חרשין. שאין שומעין מה שמשיב להס ואין יודעין אס שמע מוכחמס אס ללו (שם). מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו. מתרין בו אביו ואמו בפני הדיוינן וכשבאין עדים ראשונים ומעידין עליו שאכל תרטימר בשכר ושתה חצי לוג יין מגיבה. מלקין אותו, כדכמי ויסרו אותו דהיינו מלקות. חזר וקלקל גרון בעשרים ושלשה. למיתה (לקטון טז:).